1923-чү илдән чыхыр.

АЗӘРБАЈЧАН

Азәрбајчан Јазычылар Иттифагынын
ајлыг әдәби-бәдии журналы

5

Мај

1981

БУ НӨМРӘДӘ

ВӘТӘНИН ЈҮКСӘК МҮКАФАТЛАРЫ ТӘГДИМ ЕДИЛМИШДИР . . . 3

СӘРҺӘДСИЗ СӨЗ СӘРВӘТИМИЗ

Мирзә Ибраһимов — Чәнуб совгаты . . . 6
Чәнуби Азәрбајчан мәтбуатындан . . . 17

СӘНДӘН КИМ КЕЧДИ, ДҮНЈА!..

ӘЛИ КӘРИМИН 50 ЈАШЫНА

Хатирәләр чығырыјла (әмәкдашымызын јазычы Алтај Мәммәдовла мүсаһибәси) . . . 44
Јусиф Һәсәнбәј — Әли Кәрим (поемадан фрагментләр) . . . 47

ТӘБРИК ЕДИРИК

Надир Чаббаров — Өз ишинин устасы (Ичһаг Ибраһимовун анадан олмасынын 60 иллији мүнасибәтилә) . . . 51

ПОЕЗИЈА

Осман Сарывәлли — Ше'рләр . . . 53
Гасым Гасымзадә — Ше'рләр . . . 58
Мәммәд Аслан — Ше'рләр . . . 62
Рамиз Һејдәр — Ше'рләр . . . 68
Тофиг Маһмуд — Ше'рләр — . . . 70
Вагиф Чәбрајылзадә — Ше'рләр . . . 75

НӘСР

Чингиз Әлиоғлу — Күчәләрин дәмир күлү. Боғанаг. (Һекајәләр) . . . 83

ӘДӘБИ КӘНЧЛИК

Һамизәд Халидоғлу — Ше'рләр . . . 96
Талеһ Бабајев — Ше'рләр . . . 98
Сабир Сарван — Адсыз ше'рләр . . . 99
Әһмәд Әскәр — Ше'рләр . . . 100
Әдаләт Салман — Ше'рләр . . . 101
Шөһрәт Бәдәлзадә — Ше'рләр . . . 102
Сүлејман Әлкәо — Ше'рләр . . . 103
Гисмәт — Ше'рләр . . . 103
Таһир Аббасов — Јол үстдә (һекајә) . . . 104
Алыһүсејн Чавадоғлу — Оғру (һекајә . . . 116
Хејрулла Хәјал — Јевкенија Дмитријевна (һекајә) . . . 127

СОВЕТ ХАЛГЛАРЫ ӘДӘБИЈЈАТЫНДАН

Тимур Пулатов — Һекајәләр . . . 135

ПУБЛИСИСТИКА

Скотт Армстронг — Шаһын сүгуту . . . 159

ТӘНГИД ВӘ ӘДӘБИЈЈАТШҮНАСЛЫГ

Азәрбајчан иитибаһшүнаслығы јаранып . . . 180
Ариф Һачыјев — Шәрг интибаһы проблеми һаггында . . . 185

САТИРА ВӘ ЈУМОР

Әмиргулу Гулијев — Мәһәммәдһәсән әминин «Волга»сы (пародија) . . . 199

© «Азәрбајчан» 1981.

ТОФИГ МАҺМУД

КӨРМӘК ИСТӘЈИРӘМ УЗАГЛАРЫ МӘН!

Көрүрәм һәјатда күлән, ојнајан
Бугүнкү бәхтијар ушаглары мән,
Көрүрәм онларын башы үстүндә
Булуд-булуд јанан очаглары мән.
Бу очаг-булудлар дөнүр гатара,
Бахырам јол кедән бу булудлара,
Көрмәк истәјирәм узаглары мән!

Чинарлар учадыр, чичәкләр әлван,
Гол-гола кәзишир нечә гыз, чаван...
Севинчдир, нәғмәдир баһар һәмишә,
Тәзә бир китабдыр тәзә бир мешә...
Севирәм јамјашыл јарпаглары мән,
Күнәшә учалан будаглары мән,
Гојнунда дајаныб бу јарпагларын,
Гојнунда дајаныб бу будагларын,
Көрмәк истәјирәм узаглары мән!

Дағлар һәм вүгарлы, һәм гүдрәтлидир,
Һәм дә мөһтәшәмдир, әзәмәтлидир.
Мән гарын јанында чичәк көрүрәм,
Чичәк көрмәјәндә шимшәк көрүрәм.
Гәлбимдә о узаг күнәшин нуру,
Кедирәм о узаг күнәшә доғру!
Галмырам көнлүмүн бу һәвәсиндән,
Елә севирәм ки, бу дағлары мән,
Онларын ән уча бир зирвәсиндән
Көрмәк истәјирәм узаглары мән!

Узаглыг—тәзәлик, мө'чүзә, ганад,
Сеһрли, нағыллы, көзәл бир һәјат!
Аз галыр ән узаг улдуза кедим,
Учур каинатда арзу ракетим.

Бу күнә бағлыјам, бу күнә өзүм,
Севсәм дә бу күнү, бу чағлары мән,
Фәгәт үфүгләрә дикилиб көзүм,
Көрмәк истәјирәм узаглары мән!

ГЫШДА ДАҒ МЕШӘСИ

Даг мешәси... Ағачларын будаглары
чылпаг-чылпаг,
Гар јағдыгча
јараныбдыр будаг үстә
ағ-аг
будаг.
Елә бил ки, бу будаглар
низә кими гучаглашыб,
гары көрүб ушаглашыб,
Көј үзүндә бир-бирилә
гардаш кими
гучаглашыб.
Мәни көрүб бирдән гачан довшана бах,
Һеч дә гардан сечилмәјир гулаглары.
Тәнһа галан, ишыг сачан јемшана бах,
Гыпгырмызы мејвәләри
Хатырладыр јолкадакы
кичик-кичик чыраглары.
Тәзә шивләр гар алтында чомаг-чомаг,
Ичи бош гуш јувалары папаг-папаг...
Бир рәссамын хәтләритәк,
Көјә галхан будагларса дараг-дараг...
Чилчырагтәк
будаглардан салланыр буз,
Бүллур-бүллур,
ијнә-ијнә,
бујнуз-бујнуз.
Гар алтында көтүкләр вар
Бир чалаја гонмуш олан,
бала үчүн донмуш олан
газлар кими,
Бу мешәдә сөјүдләр вар:
чылпаг галан,
чох утанан,
дөшләрини әллә тутан
гызлар кими.
Кизләтсә дә гар јоллары, чығырлары,
Итбурнуну, кизләнары,
гозу, нары,
Кизләтмәјир
севинч олан,
ичиш олан,
Ағ-аг,
парлаг
улдузлары!
Тәзә рәнкә, шәклә дүшүр

гыш вахтында дағ мешәси,
Мө'чүзәтәк
үзә чыхыр
тәбиәтин ағ мешәси!

ДӨЗ, ҮРӘЈИМ, ДӨЗ!

Гајғыларын чох,
Ағрыларын чох,
Бир туфан кими
Бә'зән әсәби.
Бә'зән дә һәлим,
Сакит, мүлајим!
Чошмағын да вар,
Дашмағын да вар,
Дөз, гајғылара,
Дөз ағрылара,
Јансан да көз-көз,
Дөз, үрәјим, дөз!

Севкимдә һәрдән
Јанылырам мән,
Чашыб надана
Јан алырам мән,
Бә'зән јалана
Инанырам мән.
Бунлар ки, сәнин
Өз сәһвиндир, өз,
Дөз, үрәјим, дөз!

Чох олса белә
Далынча дејән,
Чох олса белә
Сәни севмәјән
Һеч вахт даралма,
Јанма, гаралма!
Сән гојнунда вер
Мәһәббәтә јер,
Сәдагәтә јер...
Ешитсән белә
Тә'нәли бир сөз,
Ијнәли бир сөз,
Дөз, үрәјим, дөз!!!

Бол олсун јенә
Одун, ишығын,
Әскик олмасын
Гој јахшылығын.
Сән күзәшт елә,
Сән һөрмәт елә,
Онсуз да дүзсән,
Јенә дүз ол, дүз,
Тәмиз гал дејә
Һәр чәтинлијә
Дөз, үрәјим, дөз!

МӘҺӘББӘТИМ, СӘДАГӘТИМ

Дағ-гајаны јыхса белә
Апармады күләк мәни,
Башым үстә чахса белә
Јандырмады шимшәк мәни.

Һеч кәс мәндән инчимәди,
Үрәјимдән нур итмәди,
Гәрибәдир, инчитмәди
Һәтта чәрхи-фәләк мәни!

Үрәк бағлы үрәкләрә,
Улдузлара, чичәкләрә,
Булудлара, јүксәкләрә
Галдырды саз, түтәк мәни.

Бәсдир мәнә од-очағым,
Һәјатдан јох умачағым,
Кери дөнәр кәнчлик чағым,
Титрәтсә бир чичәк мәни.

Јаған гара инанмышам,
Е'тибара инанмышам,
Инсанлара инанмышам,
Алдатмаз шәр, кәләк мәни.

Көзүмдә јох шан-шөһрәтим,
Сәадәтдир мәһәббәтим,
Дәјанәтим, сәдагәтим
Јашатды бу үрәк мәни!

СОН КӨРҮШ

Мәрһум гәләм достум Бајрам Һәсәнова

Гағач-гағач һәр дамары,
Чадар-чадар додаглары,
Солуб јанмыш, гуру ағач,
Ағаппаг бир чарпајыда будаглары.
Зиндан кими
Ағыр-ағыр ачылды көз гапаглары.
Пычылдады:
«Тәзә евә көчдүјүнү билмәмишәм,
Буна көрә сизә гонаг кәлмәмишәм.
Дуран кими, кәләчәјәм,

Сизинлә бир шәнләнәчәк, күләчәјәм.
Бир дә... бир дә...
Нә гәләр ки, һәлә сағам,
Сөз верирәм,
Тәзә-тәзә һекајәләр јазачағам!»
Деди,
Суслу,
Тәрпәнмәди додаглары,
Өртүлдү көз ганаглары!
Ағаппаг бир көлә батды,
Биһушдары далғасында батды, јатды!
О замандан кечир күнләр, кечир ајлар,
Үрәјимдә бир ағры вар:
«Еј үрәјим... көјнә, көјнә,
Мән һардајам, јер нә, көј нә...
Һаны достун, галмир даһа,
Тәзә еви олуб көһнә...»
Әлләрими үзмәјирәм,
көзләјирәм.
Сәсләјирәм,.
Сәсләјирәм...

□